

सुचना :- 1. सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'दलित लेखकांची जाणीव अन्य वर्गीय लेखकांच्या जाणिवेपेक्षा भिन्न स्वरूपाची आहे', असे शरच्चंद्र मुक्तिबोध का म्हणतात ते लिहा. 16

किंवा

2. दलितांच्या वाट्याला येणाऱ्या दुःखाचे विदारक चित्र 'सांगावा' या कथेत कसे साकार केले आहे? 'जगण्यातील उत्कटता आपण मुलांवर संस्कारीत केली पाहिजे व तेच आवश्यक आहे' असे कवी चंद्रकांत पाटील का म्हणतात? 16

किंवा

3. शेतकऱ्याच्या पिळवणूकीचे व त्यांच्या वाट्याला आलेल्या जीवघेण्या दुःखाचे चित्रण कवी बबन सराडकर यांनी कसे केले आहे? खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे सूमारे 120 शब्दात लिहा. 16

अ) 'दत्त धूमकेतू' च्या निमित्ताने लोकांच्या मनात कोणत्या अंधश्रद्धा दिसून आल्या असे डॉ. जयंत नारळीकर म्हणतात?

ब) 'अस्पृश्यांचा आधारवड' या शिवाजी सावंताच्या पाठाच्या आधारे शाहू महाराजांच्या सामाजिक कार्याची ओळख करून द्या?

क) 'दंडार' ही लोककला आज नाहिशी होण्याच्या मार्गावर आहे असे लेखक हरिश्चंद्र बोरकर का म्हणतात?

ड) डॉ. राणी बग यांच्या कार्याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे सूमारे 120 शब्दात लिहा. 16

च) 'अखेर कमाई' या कवी कुसुमाग्रजांच्या कवितेचे रसग्रहण करा.

छ) 'शेला' या कवितेत कवयित्री इंदिरा संतांनी कार्तिक महिन्यातील निसर्गाच्या सुंदर रूपाचे वर्णन कसे केले आहे.

ज) कवयित्री नीरजा यांनी 'स्फोट' या कवितेतून मुंबई शहराचे चित्रण कशाप्रकारे केले आहे.

झ) 'मला एक संस्कृती सापडली आहे' या कवी चंद्रकांत वाघमारे यांच्या कवितेचे रसग्रहण करा.

5. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. 16

1) मनोज दत्त यांच्या धूमकेतूच्या संशोधनाबद्दल त्यांची पत्नी इंद्राणीदेवी यांच्या मनात कोणती भीती असते?

2) शाहू महाराज अस्पृश्यता पाळत नव्हते हे शिवाजी सावंतांनी कोणकोणत्या प्रसंगातून दाखवून दिले आहे.

3) आधुनिक विज्ञान-तंत्रज्ञान युगाची कोणती संस्कृती सापडली आहे असे कवी चंद्रकांत वाघमारे म्हणतात.

4) 'अखेर कमाई' या कवी कुसुमाग्रजांच्या कवितेत पुतळ्यांची बैठक कशी भरलेली आहे.

*****